

ELŐFIZETÉSI ÁRA
 „JÓ SZERENCSET” MELLÉKLETTEL EGYÜTT
 EGÉSZ ÉVRE 12.— K. | NEGYED ÉVRE 3.— K.
 FÉLEVRE 6.— K. | EGYES SZÁM —.60 K.

FŐSZERKESZTŐ
 DR. BISCHITZ BÉLA.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 BUDAPEST, IV., (BELVÁROS) MOLNÁR-UTCA 33
 TELEFON 108—00.
 HIRDETÉSEK mm. SZÁMÍTÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT

Irói díj 8 oldalas nyomtatott ivenkint 35 K.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

A villamosság a bányászat szolgálatában.

I.

A bányászatban alkalmazott és jelenleg rendelkezésre álló berendezések között, melyek biztos és takarékos üzem mellett a kibányászott termék olcsó napfényrehozatalának szolgálatában állanak, az elektromos üzemű berendezések első helyen állanak. A villamos hajtás egyrészt az üzembiztonság mellett az előnyösen elrendezett különleges gépekkel, mint magasnyomású körforgószivattyúk stb. való összeköttetésben az egyes gépészeti berendezések befektetési költségeit csökkenti, másrészt pedig az üzem központosítása folytán kitűnő áttekintést nyújt és ezzel az összes gépberendezések kezelését nagymértékben megkönnyíti. Villamos üzem nélkül a bányák jelenlegi nagy termelőképesége, mindig mélyebb és mélyebb tárának nyitása igen nehezen menne.

A villamos bányaberendezések kezdetben igen nehezen terjedtek, mert az elektrotechnikusok a régi villamos gépekre nézve kedvezőtlen és nehéz bányaviszonyokkal nem voltak tisztában és az egyes bányagépek üzemviszonyai sem voltak ismeretesek és ha már mindezen adatok rendelkezésre állottak is, az akkori gépek nem voltak olyanok, hogy a követelményeknek minden tekintetben megfelelhettek volna, miért is a bányászok és a bányagép szerkesztők az elektromotorokat csak mint tudományos szempontból figyelmet érdemlő, azonban a bányagyakorlatban csak mint hasznavehetetlen gépnek tekintették.

Ezen vélemény az első nagyobb bányauzem berendezése után, melynél az elektromotorok kisebb szivattyúk, szellőztetők, emelőgépek és segédgépek hajtására alkalmaztattak, gyorsan megváltozott. A motorok várakozáson felül, még nehéz üzemviszonyok mellett is, megbízhatónak bizonyultak és egyben egyidejűleg üzemköltségmegtakarítás tekintetében tetemes előnyöket mutattak fel.

Előnyök mutatkoztak továbbá az üzem teljesítőképességének növelése és a gépészeti berendezések könnyebb bővíthetése folytán, úgy, hogy egyik bánya a másik után követte a példát és elsősorban az ujonnan nyitott bányák rendeztek be nagyobb méretű villamos telepeket, hogy aránylag keve-

sebb üzemköltséggel nagyobb teljesítőképességet érjenek el.

Hogy a villamos munkaerő bányauzemekben lehetőleg előnyösen legyen alkalmazható, annak főfeltétele, hogy az áram gazdaságosan és a lehető legolcsóbban állíttassék elő. Az előállítási költség annál kisebb, minél nagyobb mérvben a villamos hajtóüzem az egyes munkagépeknél alkalmazást nyer és eddigi tapasztalatok szerint azon üzemek dolgoznak legelőnyösebben, melyek összes munkagépeiket, talán néhány a bányában működő géptől eltekintve, a villamos erőforráshoz kapcsolják. Továbbá szükséges dolog, hogy magát az áramfejlesztő telepet illetően, a kazánüzemet is beleértve, minden rendelkezésre álló eszköz felhasználtassék arra nézve, hogy az elektromos áram termelési költségei minél kisebbek legyenek.

Első sorban felemlítendő a gőzturbinák és az ezek segélyével meghajtandó generátorok alkalmazása, mert csakis ezen gépek segélyével vált lehetővé, aránylag kisebb költséggel és csekélyebb helyszükséglet mellett 10,000 lóerőt és ennél többet egy géppel előállítani és ezzel egyidejűleg a befektetési költségek csökkentése dacára a specifikus gőzfogyasztást lényegesen csökkenteni. 2000, 3000 és 4000 kw-ot kitevő egyes teljesítmények jelenleg a bányáknál igen gyakran találhatók és az egyes teljesítmények további terjedése biztosan várható.

Ily nagy gépegységek specifikus gőzfogyasztása természetesen igen csekély. A bányáknál használt régi gőzgépek gőzének, továbbá a kohók gázainak és a kokszkemencék felhasználatlan melegének felhasználása folytán a kőszénbányáknál stb. az elektromos energia előállítása ismét olcsóbbá vált. A káli- és barnaszénbányáknál ugyanez lehetővé vált az elektromos generátorok meghajtására szolgáló gőzturbinák gőzének további felhasználása folytán fűtő és szárító célokra, miáltal a fűtő és szárítógőznek külön kazánokban való termelése elesik. Az elektromos energia termelési költsége 5—10 mill. kw. órás évi teljesítménnyel bíró nagy bányatelepeken, ugyszinté nagyobb üzemeknél, valamint oly erőtelepeknél, melyek a gőz további értékesítésével dolgoznak, 1 kw. óra előállítási költsége jelenleg 1.8—2.4 fillérre tehető a leírások és kamatoztatás beszámítása mellett, míg egyes üzemek az 1 kw. óra üzemköltségét 1.8 fillérnél is kevesebbre értékelik.

Nem hagyjuk figyelmen kívül azon körülményt sem, hogy az elektromos energia gyakran a felszínre hozott szén jobban való értékesítésére is hatással van. A szén gyakran csekély fűtőértékű és egyáltalában el nem adható, vagy eladás esetén a költségekkel arányban nem álló értékkel bír, azonban a saját kezelésben álló géptelep kazánjai-ban még felhasználható.

Azonkívül gyakran jól kifizetődik az elektromos energiát nemcsak a saját telepen felhasználni, hanem mások részére is leadni és ez alkalommal a csekély értékű szén is az üzemben felhasználni. A 20,000 és több voltos magas feszültségű telepek újabb időben való tökéletesítése az értékesítés ezen nemét helyközi telepekkel összekötve, tetemesen elterjesztette.

Ha a szükség úgy hozza magával, hogy minden eszközt igénybe kell venni az erőtelep teljesítőképességének csökkentése érdekében, úgy az elektrotechnikus feladata az, hogy a bányák üzemviszonyaival és üzemi követelményeivel, különösen a különféle munkagépekkel tisztába jöjjön és arra törekedjék, hogy az üzem érdekében álló rendszabályok tekintetbe vétele mellett, a villamos üzemet minél jobban bevezesse.

(Folyt. köv.)

Viszonzválasz.

— Levélválasz az állami szénbányászatról. —

Ezen cím alatt „A Bánya“ f. évi február hó 4-én, 5-ik számában cikket közöl, melyben — bár bunkoltan — személyem is érintve van, amennyiben következetesen „hibaforrásként“ szerepelek.

Bár a cikkely tendenciájánál fogva részemről feleslegesnek tartanám kutatni annak íróját, mégis most, midőn soraimmal „A Bánya“ hasábjain a szakközönség nyilvánossága elé lépek, kifejezést kell adnom ama vélekedésemnek, hogy „A Bánya“ tisztelt szerkesztőségének levélválasza egy oly szakember levelére adódott, illetve válaszoltatott, — aki alattam szolgált.*)

Mint hogy — úgy látszik — a cikkíró ur sem az egyéni képességeimmel, sem eddigi pályafutásommal — mely minden szerénycélenség nélkül mondva egyenesen praedesztinál arra, hogy a szakemberek sorában ne épen másodrendű helyet foglaljak el — nincesen tisztában sem a multammal a szakélet terén: legyen szabad ezt hát feltárnom. Mert erre hosszú két évi hallgatás után az a körülmény is serkent, hogy „A Bánya“ szerkesztőségének és a cikkírónak objektívabb alappal szolgáljak.

*) Mi ezt seholye mondtuk és mondjuk. Ez legfeljebb a t. cikkíró ur feltétele lehet. A hozzánk levélben, vagy bármely formában fordulókat névén mindenkor a legszigorúbb becsületbeli diszkrecióban tartja (a szerk.)

Ime tehát életrajzom!

Az elemi iskolát 1872-ben, valamint a főreáliskolát 1879-ben Pancsován jeles eredménnyel végeztem. Majd a selmecbányai bányászati főiskolát látogattam s 1882-ben jeles diplomával hagytam el az akadémia falait, hogy 1883-ig mint m. kir. bányagyakornok szolgáljam a magas bányakincstár érdekeit. Hogy ebbeli törekvésemnek megnyílni sikerült megfelelnem, legyenek bizonyosságul csak azon sorok, melyek távozásom alkalmából kiállított bizonyítványomban szerepelnek és a végzett munkák felsorolása után a többi közt így szólnak:

Ezen munkák kivételénél nagy szorgalmat, pontoságot fejtett ki s megmutatta, hogy bányászati szaktudásban igen hasznos ismereteket szerzett stb., stb.

Az állami szolgálat kötelékéből kilépve, 1883—84-ben az Osztrák-magyar államvasutttársaságnál Vaskön és Dományon nyertem alkalmazást, mint segédmérnök. Erről szóló bizonyítványom lényege így hangzik:

Herr Andreics, welcher beim eigentlichen Gruben-Betriebe bei Hersteilung von Brembergen Schopplöhmen, Civilbau, markscheiderischen Arbeiten taelig war, hatte mit Fleiss und Emsigkeit den an ihm gestellten Anforderungen jeder Bezeichnung entsprochen....

Majd 1884-ben a m. kir. zuzóművekhez Selmecbányára kerültem, 1885—86-ban pedig mint akadémiai tanársegéd működtem és 1887—88-ban az ábrázoló mértant és bányagéptant adtam elő. Itt is elismerést arattam, mit a minősítésem sorai dokumentálhatnak:

Rendkívüli nagy szorgalommal és megelégedésünkre teljesített magatartásáért a nagyméltóságú m. kir. pénzügyminiszteriumtól 22316/1888. sz. rendelettel nyert meghatalmazás folytán nevezett magas miniszterium teljes elismerését ezennel örömmel kifejezem és egyuttal értesítem, hogy a magas miniszterium ezen elismerésen kívül még 200 forintnyi jutalmat engedélyezni méltóztatott.

Midőn pedig az állami szolgálatot ismét elhagytam a következő elismerésben részesültem:

Andreics János urat itteni működése alkalmával tanúsított kitartó szorgalma és megbízhatóságánál fogva minden bányavállalatnak a legmelegebben ajánlhatjuk...

Hogy személyemet a szakkörök már akkor különösebb figyelemre méltatták, elég ha felhozom csak azt, hogy már 1888-ban felszólítottam, hogy Vihnyén a Kachelmann-féle gyár igazgatóságát vállaljam el, nem kevésbé a közös pénzügyminiszterium részéről is buzdításban részesültem, hogy szolgálatába lépjek, azonban mindezek dacára a Salgótarjáni r. t. felszólításának engedtem s a vállalatához állottam. Pályafutásom itt demborodott ki 1888—1907-ig terjedő időközben, melyből két évet mint mérnök, négy évet mint főmérnök, 14 évet pedig mint bányagazgató töltöttem el. Hogy mennyire ismert és méltányolt volt működésem,

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek,
tájolók, mintaszerű, precíziós
kivitelben mint különlegesség
gyártása.

(B/2268/702/686/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47.

Alapított 1791.

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA

Budapest, VI., Teréz-körút 15.

az látható abból is, hogy ezen 20 évi folytonos munkálkodás közben, 1892-ben írásbeli feltételekkel felhívtam a dorogi bányák igazgatására, 1893-ban pedig a lupényi bányák igazgatói állásának betöltésére kértem fel. Majd 1897-ben a Magyar Általános Kőszénbánya Rt. hívott meg, hogy kötelékében mint műszaki vezérigazgató szerepeljek.

Mindezekon kívül szerénytelenség nélkül legyen szabad még felhoznom, hogy 1902-ben a legfelsőbb helyről a következő elismerést nyertem:

Ő császári és királyi apostoli felsége 1902. december hó 4-én kelt legfelsőbb elhatározásával tekintetes igazgató urnak a szénbányászat és a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül a m. kir. bányatanácsosi címet díjmentesen legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Ezen kitüntetéssel engem ért először az a szerencse Magyarországon, hogy mint a magánbányászat alkalmazottja a bányatanácsosi címmel lettem felruházva. Már pedig érdemteleneke az ily címet nem pazarolják.

Hogy némi hírnevet vívtam ki magamnak, arról tanúságot tesz az Osztrák-Magyar Államvasut társaságnak 1907-ben való felszólítása a központi bányai igazgatói állásra. Részemről azonban inkább akceptáltam — immár sajnos — ugyanezen időtájtban az állami szénakcióban való részvételre szóló felhívást s így a nagyméltóságú pénzügyminiszterium kebelében foglaltam el állást mint főbányatanácsos, majd mint az állami m. kir. állami szénbányák központi igazgatója. Odahagytam tehát a Salgótarjáni kőszénbánya részvénytársulatot, hol közel 20 évig hűséggel és eredményesen szolgáltam azt a társulatot, mely nemcsak címekkel, hanem anyagiakkal is bőségesen ellátott. Mindehez mért bizonyítványom így hangzik:

Társulatunk kötelékébe lépésétől kezdve a szolgálat elhagyásáig mindenkor híven, becsületesen, egész odaadással teljesítette kötelességeit úgy, hogy midőn 1907-ben állását odahagyta, nyugdíjlapai járandóságain felül társulatunk pénztárából életfogytiglan járó 4725 korona nyugdíjat szavaztunk meg.

Nem szükséges talán hangsúlyoznom azt, hogy sehol a világon magánvállalatoknál ingyenélőt nem tartanak, hanem ki-ki képességei, szorgalma, ügyessége és kitartása szerint érvényesül, nyer fizetést és rángot. A társulatnál 14 éven át viselt bányai igazgatói állásom s a vele járó jövedelem mindennél jobban dokumentálhatja, vajjon pályámra rátermettem-e és szaktudásom milyen nivón állott.

Mint már említettem, 1907-, 1908- és 1909-ben a nagyméltóságú pénzügyminiszteriumnál mint főbányatanácsos a szénosztály élén állottam, hogy csakhamar felcseréljem ezen pozíciót az akkoriban kreált m. kir. állami szénbányák központi igazgatói állásával, mit rövidesen követett ő császári és apostoli királyi felsége legmagasabb elhatározása, midőn a miniszteri tanácsosi címmel legkegyelmesebben kitüntetni méltóztatott.

Ennyiben kívántam vázolni 30 éves pályafutásomat, melyből 24 évet a szénnél töltöttem el. Mindebből kitünhet, vajjon rászolgáltam-e

arra a sok intrikára, cca 400 cikkre terjedő támadásra, mely engem s az általam legjobb tehetségem szerint vezetett szénakciót érte?! És mindebből kitünik, vajjon lerombolhatja-e a tömördek támadás, a miniszteri szabadságolás azt a nimbuszt, melyet 30 évi szakéleti tevékenységemmel kivívtam magamnak és rászolgáltam-e arra az epitetóra, mellyel „A Bánya” szerkesztőségéhez intézett levél írója tendenciózusan illetett, hogy a „hibaforrás” én vagyok.

Valóban igaza volt szerkesztő urnak, midőn válaszában azt mondta, hogy jobb lett volna, ha a bajt nem kerestük volna. Részemről ezen találó megjegyzéshez még hozzáfűzöm azt, hogy ha a bajokat nem kerestük volna, — nem is léteznének.

Mindezeket óhajtottam a tisztelt levélíró ur és a szaktársak nagyrabecsült figyelmébe ajánlani ama reményem kifejezése mellett, hogy csakhamar el fog jönni az az idő, mely igazolja a szénakciónál való működésem helyességét.

Addig pedig e sorok lezárásával szótlanul, csendben járom az érdemtelen kálváriát.

Andracs János s k.

m. kir. miniszteri tanácsos.

✂ HAZAI HIREK. ✂

Kinevezések. A m. kir. pénzügyminiszter az állami vasgyárak tisztviselői sorába, 1912. évi február 1-étől számítandólag, a VIII. fizetési osztály 3. fizetési fokozatába dr. Genersich Andor szerződéses segédorvost gyárorvossá, Höensch Gusztáv, Konnerth Artur, Pruscek József, Szücs Béla, Marusák Dezső, ifj. Bertha István ideiglenes havidíjas mérnökgyakornokokat segédmérnökökké, dr. Kárpáti Jenő ideiglenes havidíjas mérnökgyakornokot segédvegyésszé, továbbá Soltész Béla és Hüke Kálmán ideiglenes havidíjas mérnökgyakornokokat segédmérnökökké; a IX. fizetési osztály 3. fizetési fokozatába pedig Pobjszny Jenő, Pozsga Gyula, Bornmann Walter, Zettner Ferenc, Rakitay Gusztáv, Kovács Sándor ideiglenes havidíjas hivatalnokokat hivatalnokokká, Krupinszky László ideiglenes havidíjas tanítót tanítóvá, továbbá Manszbarth Imre, Körmendy Ernő, Riedl János és Márkus Béla ideiglenes havidíjas hivatalnokokat hivatalnokokká nevezte ki. Gallor Géza óradnai bányamérnök hivatali főnököt kir. bányafőmérnöké nevezték ki.

Csia Ignác, zalatnai kir. bányatanácsos kinevezése alkalmával 100—100 koronát adományozott a zalatnai és nagyalmási elemi iskolának. Az adományt alapítványként fogják kezelni, úgy hogy kamatai szegénysorsu jó előmenetelű tanulók közt osztatnak szét.

Festékek és lakkok

megbízható, szolid és olcsó beszerzési forrása
RAYER E. és TÁRSA BUDAPEST festék-, kence-
és lakkgyára

= Főraktár és iroda:
V., Váci-ut 34.
„Krayér festékudvar”

Cs. és kir. udvari szállító. Ú. cs. és kir. Fensége, József főherceg udv. szállítója. A m. királyi államvasutak, állami, gép- és vasgyárak, az összes waggongyárak, Budapest főváros szállítója.

(B/2139/420/52/11)

Elszámolás. A „Mensa Academica“ javára ujabban az alábbi szives adományok folytak be: Marton Sándor m. kir. erdőtanácsos (írói díjának átengedése címén) 100 K, Szepesvármegyei Erdészeti Egyesület 50 K, Joerges Ágost 40 K, Pletzner Frigyes (írói díjának átengedése címén) 8 K, Balás Hugó dr 7 K. Az eddig befolyt adományok összege 10,752.21 korona. Fogadják a nemesszívü adakozók őszinte és hálás köszönetünket.

„Theodor bagy faia Krcaszka esel din sus päl.“ Ez a furcsa nevü társaság évtizedek előtt alakult meg a hunyadmegyei Nagyalmás községben, hogy a Gyaluszaka hegyen bányászatot folytasson. Le is foglaltak megfelelő területet, bányászatra azonban egyáltalában nem került a sor. A zalatnai bányakapitányság most 20 korona birság kirovásával akarja a társulatot buzdítani, annál is inkább, mert különben 30 nap elteltével elvonja a jogosítványt a Theodor bagy faia Krcaszka esel din sus päl társulattól.

A nagybányai bányászati osztályülés élénk érdeklődés mellett folyt le. Feltűnést keltett Neubauer Ferenc bányagazgatónak értékes, tudományos felolvasása, amelyet a jelen voltak nagy érdeklődéssel hallgattak meg. Az ülésen az ideai bányakongresszusról is tanácskoztak, amelyel ott fognak megtartani. Programját négy napban állapították meg.

A Rudaiakszerencséje. Ugylátszik állandó rovatot kell majd nyitnunk, amelyben szívesen fogjuk tartani a rudaiak mesébe illő szerencsésjét. Így január havi termelés 161 kg szinarany volt.

A Salgó-Tarjáni kőszénbánya részvénytársulat február hó 20-án délelőtt 10 órakor tartja meg XLIV rendes évi közgyűlését, melynek napirendje: Az igazgatóság és a felügyelőbizottság jelentése az 1911-ik üzleti évről. Az 1911-ik év zárszámadásainak előterjesztése, határozat ezek felett és az 1911-iki osztalék megállapítása. Felmentvény megadása az igazgatóságnak és a felügyelőbizottságnak. Az igazgatóság tagjainak 5 évre és a felügyelőbizottság tagjainak 3 évre való megválasztása.

Az Esztergom-szászári kőszénbánya részvénytársaság február hó 20-án tartja XIV. évi rendes közgyűlését a következő napirenddel: Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése az 1911. évről. A mérleg, valamint a nyereség- és veszteségszámlának előterjesztése és határozathozatal a tiszta nyereség hováfordítása iránt. Felmentvény megadása az igazgatóságnak és a felügyelőbizottságnak. Az alapszabályok 16., 17., 19., 20., 36., 37., 40. és 42. §-ainak módosítása. Igazgatósági tag választása. Felügyelőbizottsági tag választása. A felügyelőbizottság tiszteletdíjának megállapítása működésének tartamára.

A „Concret“ általános cementipar részvénytársaság február hó 11-én tartja III. évi rendes köz-

gyűlését. Nyereség- és veszteség-számla. Nyereség: Áthozat az 1910. évről 2682 K 82 f. Vállalati és gyártási jövedelem 131,255 K 39 f. Összesen 133,938 K 21 f. Veszteség: Általános üzleti költségek, személyzetfizetések és kamatok 68,608 K 45 f. Értékcsökkenési tartalékalap 22,000 K. Folyószámla követelések tartalékalapja 15,000 K. Nyereség 28,329 K 76 f. Összesen 133,938 K 21 f.

Eladott földgázkihasználási jog. Szászvárosból írják lapunknak, hogy Schwarz Henrik ottani kereskedő nagyobb téglyagyarat létesít Kissármáson, természetesen földgáz üzemmel. A vállalkozó Veszprémi István főszolgabírótól vette meg a földgázkihasználási jogot. A gázforrás ugyanis Veszprémy birtokán van s a kincstár annak fejében egyéb kedvezményeken kívül gázkihasználási jogot biztosított a főszolgabírónak.

A felmelt ásványászón díjtételek. Az osztrák ásványászón-küldeményekre nézve tervbe vett díj-emelésekre vonatkozó tárgyalások megkezdődtek. Az új díjtételeket illetőleg az érdekeltekkel a múlt hét folyamán folytatott tárgyalások befejezést nyertek, amelynek kapcsán az eredeti javaslaton némi módosítást vittek keresztül. A módosítás következtében beálló változtatásokat legközelebb közhíre tesszük.

Walla József cementárnyár részvénytársaság február hó 22. napján tartja IV-ik rendes közgyűlését a következő tárgysorozattal: Határozathozatal az alapszabályok 28. §-a módosítása iránt az igazgatósági és felügyelőbizottsági tagok javalkalmazása utáni adó viselésére nézve. Az 1911. üzletév mérlegének, nyereség- és veszteség-számlájának, az igazgatóság és felügyelőbizottság erre vonatkozó jelentéseinek előterjesztése, ezen zárószámadások és a tiszta nyereség hováfordításának megállapítása és mindezek feletti határozathozatal. Határozathozatal az igazgatóság és a felügyelőbizottság részére felmentvény megadása tárgyában. A felügyelőbizottsági tagok számának és díjazásának megállapítása, a felügyelőbizottsági tagok megválasztása.

Az Apcvidéki Kőbányák Rt. a lefolyt üzleti évben jó eredménnyel dolgozott. Még fokozottabb eredményre van kilátás a folvó üzleti évben, mert a modern gépekkel berendezett apci és somoskőüifalusi bányák teljes üzemben lesznek. A bányák elfoglaltsága már most is egész évre biztosítva van, azonkívül számos igen nagy éoités keresztülvitelével is meg lett bízva a részvénytársaság. Így már elnvert nagyobb munkálatai: a Szeged—Budapest törvényhatósági ut éoitése, mintegy 160.000 korona vállalati összeggel; Temesrékás—sztanecsófalvai ut és a rajta levő vasbetonhid éoitése mintegy 62.000 korona; a Királvadóc—nagyrajtényi ut éoitése mintegy 52.000

MŰSZAKI és GÉPIPARI RÉSZVÉNYTÁRS. Budapest, V., Alkotmány-utca 25.

∴ Szivattyúk minden célra. Tüzoltó fecskendők. ∴
Műszaki cikkek: gummi- és asbest-árak minden célra.
Kenőolajok, tisztítógyapot, gépszijak. Robbanámentes acétylen bányalámpák.

Telefon 153-11.
168-00.

(B)3146/731/52

MOTOROK.

korona értékben, azonkívül számos megyei és állami beton és vasbeton műtárgy építésére kapott megbízást a társaság. Különösen fejleszteni kívánja a társaság vasbeton építési osztályát, amelynek élére egy szakavatott, nagy gyakorlattal bíró mérnököt fog állítani

A Magyarhoni Földtani Társulat február 7-én a Természettudományi Társulat feladótérképében közgyűlést tartott a következő napirenddel: Elnöki megnyitó és megemlékezés Uhlig Viktor geológusról, a Kárpátok kutatójáról. Hosvay Lajos dr. választmányi tag emlékebeszéde Kalecsinszky Sándor felett. A Szabó József emlékérem kiadása. Titkári jelentés. A pénztárvizsgáló-bizottság jelentése. Esetleges indítványok. Három választmányi tag választása.

Higanybányák árvereznek. A zalatnai bányakapitányság három évvel ezelőtt a Compagnie Française des Mines de Mercure de Zalatra bányatársulatnak higanyra adományozott bányatelkeinek jogosítványát elvonta, üzemelhanyagolás miatt. A társulat e határozat ellen fölfolyamodott a pénzügyminisztériumhoz, amely 1911. szeptember 20-ig fölfüggesztette annak hatályát. De a társaság ennek a határidőnek a lejártával se vette föl az üzemet és így a határozat jogerős lett. Most tehát az árverés következik, amelyet március 3-ára tűztek ki.

A Magyar földrajzi intézet rt. február hó 11-én rendkívüli közgyűlést tart, amelyen határoz a részvénytőkének 1400 db új részvény kibocsátása által való felemeléséről.

2,005.463. Ennyit tett ki az 1910. évi sóeladás a pénzügyminisztérium hivatalos jelentése szerint. Az eladás tehát emelkedett, mert az előző évben összesen 2,552.903 métermázsa só kelt el. Érdekes a pénzügyminiszter és a Magyar Bank között a sótermékek kereskedelmi árusítása ügyében létrejött szerződésnek ama kikötése, amely szerint a részvénytársaság köteles a máramarosi sóbányahelyeken a munkások állandó megtelepedése érdekében Szigetkamarán legalább 60—100 család elhelyezésére megfelelő munkásháztelepet létesíteni s fenntartani, továbbá a szerződés szerint általa előállítandó juta sószákfajátának készítése céljából Máramaros vármegye területén a zsákvarróipart a sóbányamunkások családtagjai számára meghonosítani s később a lehetőséghez képest ezen tevékenységét a zsákok anyagának háziiparszerű szövésére és lenzsákoknak hasonló módon való előállítására is kiterjeszteni.

Uj fém. Amerikából kapjuk a hírt, hogy French tudós British-Columbiában Nelson város közelében egy platina-bányában uj platinafémeket fedezett fel, amelyet „canadium“-nak nevezett el. Az uj fémmel együtt most hét platinafémet ismerünk, amelyek a következők: ruthenium, rhodium, palladium, canadium, osmium, iridium és a tulajdonképeni platina. A canadium szép fehér fényű és az ércben félig kristályos szemcsék és tűk alakjában fordul elő. Salétromsavban, sósavban és királyvizben oldódik. Az ezüsttel szemben az az előnye, hogy nedves levegőben hosszabb behatás után sem feketedik meg és izzításnál nem oxidálódik. Olvadó pontja valánival mélyebb, mint az aranyé és az ezüsté. Az említett bányában a canadium állítólag nagy mennyiségben fordul elő,

ugy hogy más platinafémeknél valamivel olcsóbb lesz. Fényszóró tükrök készítésére állítólag igen alkalmas az uj fém, továbbá ugyanazokra a célokra, amelyekre eddig a platinát vagy palladiumot használták.

A Dräger-féle Pulmotor amerikai sikerei.

Az amerikai szaklapok hasábos tudósításokban számolnak be a Dräger-féle oxigén-életrekelző készülékről, a pulmorról. A véletlen úgy hozta magával, hogy Chicagóban két egymásután következő napon több ember súlyosabb gázmérgezés folytán eszméletét veszítette. Mindkét napon idejekorán alkalmazásra került a pulmotor s a szerencsétlenül jártakat, bár azok már teljesen életteleneknek látszottak, néhány perc alatt életre keltették. Az eset természetesen nagy feltűnést keltett. A jelenvolt orvosok el voltak ragadtatva s kijelentették, hogy a csodával határos eredmény őket is meglepi.

A vaskóhi márványbányák. A Nagyvárad—Belényes—Vaskóhi rt. február 12-ére rendkívüli közgyűlést hívott össze, amelynek egyedüli tárgya a társaság birtokában levő vaskóhi márványvállalat értékesítése.

Cégjegyzési hírek. *Bereg—Medenczei Agyagárugyár Rt.* Gábor Armand, Madarassy Gyula, dr. Nemestóthy Albert az 1912. évben történetű új választásig újabb igazgatósági tagokul nevezettek ki. — *Schwarz József és Tsa:* Győri Sándor cégvezetői jogosultságának megszűnése bejegyeztett. — *Kő- és kavicsbánya részvénytársaság,* székhelye Budapest, igazgatósági tagok: dr. Egry Béla, Pallos és Somló. A vállalat tárgya: kavics- és kőbányák megszerzése, kavics- és kőművek termelése és értékesítése, az ehez szükséges telepek létesítése, vagy már fennálló telepek megszerzése és üzemben tartása és egyáltalában minden a kő termelésével és értékesítésével kapcsolatos üzletágak művelése. — *Rosenauer mészégetőtelep Besztercebánya,* a céget Rosenauer Vilmos per procura jegyzi. — *Kralováni granitkőbánya Lang Ignác és társai,* székhelye Ruttká. A cég Láng Ignác és Klein Ferenc együttes aláírásával jegyeztetik. — *Kő- és kavicsbánya rt.,* székhelye Budapest, Klein Vilmos cégjegyzésre jogosult. — *Hazai Gépgyár Rt. (Langerhauser Eisele),* székhelye Budapest, az új cégszövegek, továbbá Sztéryni József, dr. Kohner Adolf, Sohr Mór, Astfalek Wiland, Sohr Richard, Eisele József, Planer Miksa és Wismeyer Alajos igazgatósági tagoknak ebbeli minőségük és cégjegyzési

Uj bőröndöt

és egyéb finom bőrárut legelőnyösebben vásárolhat a készítőnél

Csángónál

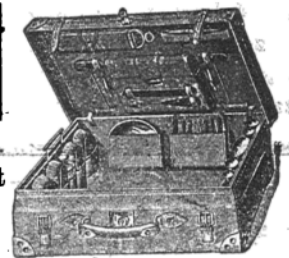
Budapest, IV., Muzeum-körút 5. — Telefon 67-00.

Grand Prix aranyérem Páris.

Olcsó szabott árak.

A cím fontos.

(B/8882/611/24)

jogosultságuk, valamint Bárdos Oszkár társulati tisztviselőnek cégvezetői jogosultsága bejegyeztetett. — *Katáni bánya és kohó rt. vegyeskereskedése*, főttelep Kalán, Glezer György kohómérnök cégjegyzésre jogosult. — *Várpalotai ipartelepek rt.*, főttelep Várpalota, Tschelt Ignác igazgató cégjegyzési jogosultsága megszünt.

Az északmagyarországi egyesített kőszénbánya és iparvállalat részvénytársaság február hó 20-án tartja 30-ik rendes közgyűlését, melynek napirendje: Az igazgatóság jelentése az 1911. évi december hó 31-én lezárt üzletévről és a zárszámadások előterjesztése. A felügyelőbizottság jelentése. A zárszámadások jóváhagyása, az osztalék megállapítása és az igazgatóság és a felügyelőbizottság részére adandó felmentvény iránti határozat. Indítvány a társulati alapszabályok 6., 17., 19. i. p., 21., 24., 25., 34., és 36. §-ainak módosítása tárgyában. A felügyelőbizottság megválasztása

Szénforgalom. A magyar kir. államvasutak vonalai mentén fekvő kőszénbányák a január hó 7-étől január hó 13-áig terjedő héten, hat munkanap alatt, összesen 14,554 kocsirakomány szénét adták fel; 3412 kocsirakománnyal többet, mint az előző héten, ellenben 963 kocsirakománnyal kevesebbet, mint a múlt év hasonló (1/8-tól 1/14-ig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 2425 vasúti kocsit rakták meg; 568 kocsival többet, mint az előző hét egy-egy munkanapján. — Budapest északi teherpályaudvar állomás kőszén. kőszénbriquet (tégla), kőszénkoks és gázkoks leadására, az 1910. év június hó 1-től érvényes kivételes díjszabásba felvétel. A nevezett állomásra szállítandó küldeményekre a megnevezett díjszabásban Budapest nyugati p. u. állomással való forgalomra szóló díjtételek és távolságok mérvadók. Budapest nyugati p. u. állomáson csakis a vágányösszeköttetésben álló ipartelepek címére érkező küldemények adhatók le.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Amerikai történet. A határt és lelkiismeretet nem ismerő kincsóhángnak felháborítóan rémes esetét jelentik New-Yorkból. Egy aranyásó néger-telepen, a felső Yukon mellett, egy Bonaparte Sámuel nevű alabamai néger elmesélte a csapszékben, hogy egy kiadós arany-eret fedezett fel. Azóta nem látták a négert és azt hitték, hogy megfagyott. Több részeg aranyásó nyilatkozatára figyelmeztették a hatóságot, hogy az elfűnt négert néhány aranyásó tartja fogva, hogy kicsikarják tőle az aranyföld helyének titkát. Egy rendőrbiztos vezetésével a néger keresésére indultak és több napi kutatás után meg is találták egy jégbarlangban, még pedig rettenetes állapotban. A szerencsétlen néger csontvázzá soványodott, haja megöszült és a hidegtől és éhségtől szörnyű kinokat szenvedett. Mindazonáltal felgyógyult a gondos ápo-

lás következtében. Az aranyásók ellen, akik fogva tartották, megindították az eljárást.

Vas- és lómaruk kivétele Korfuba. Korfu szigetről a következőket jelentik: Az építkezési tevékenység Korfu városában nem nagy. A legtöbb építkezésnél vas-szerkezeteket (vasgerendák) használnak. Az iparművészeti vas munkákat általában nem igen keresik, kisebb mennyiségben Angliá és Ausztria szállítja ezen cikkeket. A fizetési feltételek 4—6 vagy 3—5 százalék cassasconto. Az ajtó- és ablakvasalásokat, különböző minőségben, főleg Németországból hozzák. Részbuterok és egyéb rézárak csak kisebb mennyiségekben kerülnek piacra és pedig egyrészt az aránylag magas árak, másrészt a magas vám miatt. A görredőny-behozatal értéke 2—3000 frankra rug, amely cikket az osztrák cégek szállítják. Az ipari szerszámokban való fogyasztás nem nagy; ezt Németországból fedezik. A kereslet mérlegekben meglehetősen élénk. Ezen cikknél főleg a következők jönnek figyelembe: tizedes-, egyensúly-, konyha-, levél- és rugómérlegek. A vámot nem darabszám, hanem súly szerint állapítják meg, amiért is a könnyebb fajta mérlegek számíthatnak kelendőségre. Az egyensúlymérlegeket eddig Franciaország, a többi Németország szállítja. Olcsó árak mellett ezen cikkekben meglehetősen eredményt lehetne elérni. A kivétel szempontjából még a következő cikkek számíthatnak kelendőségre: fűrészek, kalapácsok, reszelők, furók, fogók, gyaluk, dugóhúzók, kávédarálók, áncok, sodronyszövetek, vassodrony, mindenemű lakatok, ajtókilincsek stb.

Drágább a porosz szén. A felsősziléziai kőszénegyezményben résztvevő bányavállalatok mindennemű szén árát tonnánként ötven plénnel emelik.

✂ SZERKESZTŐI ÜZENETEK. ✂

Bányász. Az illető bányakapitányságnál, amelyhez kérvényét be akarja küldeni, ugyancsak nagyot néznének, ha szabadalmi kérvényét oda nyújtaná be illő tisztelettel. Forduljon csak egyenesen a budapesti szabadalmi hivatalhoz, ahol kellő felvilágosítással fognak szolgálni a további teendőkre szó sincsen arról, hogy a bányakapitány-

Bányaüzem-vezető

aki felmérésben és irodai munkálatokban teljesen jártas, mielőbbi belépésre alkalmazást keres lehetőleg vasbányánál, de vállalkozik szénbányához is. — Jelenleg magnésit bányánál, mint felelős üzemvezető működik. Szíves megkeresések a kiadóba kéretnek „Biztos jövő” jelige alatt. (772/6)

SZIVATTYUKAT ÉS MÉRLEGEKET

gyárt, mint különlegességét és legnagyobb rak-
tart tart épület- és diaphragma-szivattyukban.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

Garvenswre WIEN, II., Handelsquai 130.

(JH/114/4)

ságbeli urak bi meg vajjon szabadalmazható-e a „bányászati” találmány. Szabadalmi törvényünk nem ismer külön „bányászati” találmányokat s az általános bányatörvény még kevésbé intézkedik ezekről. A szabadalom hatálya korlátozható annyiban, hogy kereskedelmiügyi miniszter rendelete alapján az a hadser honvédség vagy a haditengerész részére, vagy az állami egyedárúság céljaira állam egészben vagy részben, szabadalom egész tartamára vagy ennél rövidebb időre igénybe vehető. Ily esetben a feltalálónak kellő kártérítés nyújtandó, melynek összege, ha meggyezés létre nem jön, bírói uton állapítandó meg. A kártérítés iránti per folyamata az állam fentemlített használati jogát akasztja meg. 3. Akinek belföldön rendes lakóhelye nincsen, szabadalmat csak akkor nyerhet és az ebből folyó jogokat csak akkor érvényesítheti, ha hitelezített a szabadalmi hivatalhoz bemutatott külföldi meghatalmazással ellátott belföldön lakó képviselőt nevezett meg. Az ilyen képviselő jogosítva van arra, hogy megbízóját szabadalmi hatóságok előtt képviselje, hogy a szabadalom bejelentésére, főtartására és büntető eljárás megindítására vonatkozó indítványt tehesse és hogy keresetekre hozott és másnemű határozatokat átvehessen.

A szerkesztésért felelős Dr. Bischitz Béla.

✂ **Urikány- Zsilvölgyi** ✂

Magyar Kőszénbánya Részvénytársaság

Budapest, V., Pádor-utca 19. sz.

Telefon: 38-83.

Sürgőnycím: URIKÁNY BUDAPEST

Bányák: LUPÉNY (Hunyadmegye).

Termel:

Darabos szenet	} szoba-, gőzcsepplőgép- és gőzeke fűtésre
Kockaszenet	
Diószenet	} kazánfűtési célokra
Aknaszenet	
Pormentes aknaszenet	} körkemence fűtésre kovácsolási célokra
Aprószenet	
Kovácsszenet	

Lupényi kokszműveiben gyárt:

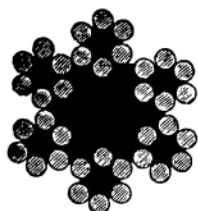
Darabos pirszenet	} kohászati célokra
Kocka pirszenet	
Dió pirszenet	} szobafűtési, cement és cukorgyártási célokra

Kénsavas ammoniumot, magas hatásfoku műtrágyát.

Vezérbizományos:

Magyar Általános Hitelbank

Budapest, VI., Nádor-utca 12. sz.

Felten és Guillaume

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár
részvénytársaság

Budapest, V., Vízafogó 1460. szám.

**Ólomkábelek. Villamvilágítási vezetékek.
Sodronykötelek.**

Elektrolitikus vörösrézhuvalok, okonitvezetékek, szerelvények stb.

(B/2095/619/25.)

Fried. Krupp Aktiengesellschaft Grusonwerk
magdeburg-buckaui cég

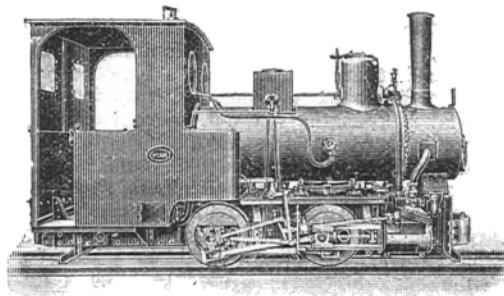
45428 számú Mágneses ércelválasztó

című magyar szabadalom tulajdonosa, szabadalmának gyakorlatbavétele céljából belföldi gyárosokkal összekötötését keres, esetleg szabadalmát eladja, vagy gyártási engedélyeket ad. Bővebb felvilágosítással szolgál (777/6)

Kalmár J., Szabadalmi Ugyvivőiroda Budapest, VII., Rákóczi-ut. 44.

Lokomotívfabrik Krauss & Comp. A.-G.
München és Linz a/D.

Az 1911. év végéig szállított mozdonyok száma: 6500.
ALAPITTATOTT 1866-ban.

Mozdonyok adhációs és fogaskerekű üzemhez, rendes és keskeny nyomtávval, bármily teljesítő képességgel. **1800 munkás.**

Magyarországi képviselő:

SZEMERE LEÓ

Budapest IX., Közraktár-u. 12/B.

Telefon 27-54 (3/771,2) Telefon 27-54

SÓSBORSZESZ SZAPPAN
LEGFINOMABB PIPERE SZAPPAN
BŐRÁPOLÁSRA LEGJOBB
ELSŐRENDÜ SZÉPÍTŐSZER

Mindenütt kapható darabonként 70 fillér árban.

Meghívás

a Pesti magyar kereskedelmi bank 70-ik

rendes közgyűlésére, mely 1912. évi február hó 17-én délután 6 órakor a bank iudéstermében (V., Fürdő-utca 2.) fog megtartatni. Tárgyak: 1. Az igazgatóság jelentése. 2. A felügyelő-bizottság jelentése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozat és a felmentés megszavazása. 3. Az igazgatóság előterjesztése a részvénytőke felemelése iránt. 4. A 3. pont alatti javaslat elfogadása esetén az alapszabályok 5., 12. és 13. szakaszainak, valamint az ügyrend 3., 4., 22., 33., 46., 86. és 107. szakaszainak megfelelő módosítása. 5. Igazgatósági választások. 6. A felügyelő-bizottság választása. Az alapszabályok 19., 20. és 21. szakaszainak értelmében minden részvényes, kinek részvényei három hónappal a közgyűlés előtt a bank könyveiben nevére be vannak jegyezve, jogosítva van a közgyűlésen résztvenni, vagy magát meghatalmazott által helyettesítenni, kinek azonban szintén szavazóképes részvényesnek kell lennie. A szavazati jog érvényesíthetése céljából a részvényes szelvényekkel együtt az alapszabályok 18. szakasza értelmében folyó évi február hó 14-éig az alant felsorolt helyek egyikén teendőek le: *Budapest* a bank értékpapírpénztáránál, *Brassóban* a bank fiókjánál, *Debrecenben* az Alföldi takarékpénztárnál, *Eszéken* a bank fiókjánál, *Kassán* a Kassai jelzálogbank r.-t.-nél, *Kolozsvárott* az Erdélyi bank és takarékpénztár r.-t.-nél, *Marosvásárhelyen* a Marosvásárhelyi bank és takarékpénztár r.-t.-nél, *Miskolcon* a Borsod-miskolci hitelbanknál, *Nagykanizsán* a bank fiókjánál, *Nagyszombaton* a bank fiókjánál, *Pozsonyban* a Pozsonyi általános takarékpénztárnál, *Sopronban* a bank fiókjánál, *Szegeden* a May R. Miksa cégnél, *Temesvárott* a Délmagyarországi kereskedelmi és gazdasági banknál, *Ujpesten* a bank fiókjánál, *Ujvidéken* a bank fiókjánál, hol is az 1875. évi XXXVII. t.-c. 198. szakasza és az alapszabályok 45. szakasza értelmében az átvizsgált évi mérleg a felügyelőbizottság jelentésével együtt nyolc nappal a közgyűlés előtt átvethető. Budapest, 1912. évi február hó 1-én.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Magas plasztikájú, kővér, első minőségű

kék-agyag

Hüvelyöntéshez való elsőrendű agyag.
Elsőrendű nyerskaolin (homokmentes).
Földhüvelyöntésre kitűnő chamotte-agyag.

Legkitűnőbb, tűzálló, plasztikus, wildsteini

üvegolvasztó tégelyek
készítésére szolgáló agyag.

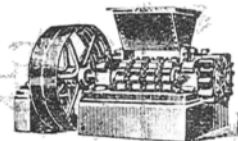
Vereinigte

Wildstein - eudorfer Tonwerke
EGER (Csehország).

(B/1929/456/52)

Kiválóan
alkalmas a
chamotte-
és üveg-
iparra.

Lényeges javítás minden létező konstrukcióval szemben.

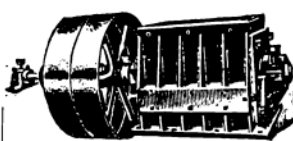
Koks- és szénaprító
mérévített és szállítható.

Legnagyobb munkaképesség. Teljes berendezések szén- és hamuszállításra.

Alpine Maschinenfabrik-Gesellschaft Augsburg

vorm. Holzhäuer Maschinenfabrik-Gesellschaft.
Különleges gyár aprító- és szállító-berendezésekre.
A legkisebb berendezés és üzemeltetés.

(B/1929/682/52/II.)

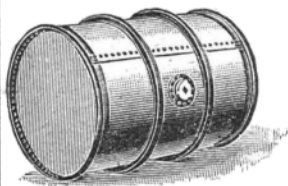
Szurokaprító.

Egyetlen okszerű előaprító-gép. — Nélkülözhetetlen brikettgyárak számára.

Eisele József

réz-, ércmű- és
gőzkazán-gyár

**Budapest,
V, Váci-ut 152**

GŐZKAZÁNOK

minden rendszer szerint, bármily
feszültségre és nagyságra.

Gázrecipiensek, vasmedencék, vaskémények, vaslemez munkák. Csővezetékek vasból és vörösrézből. Felszerelvények, gőzgépekre és gőzkazánokra. KÜLÖNLEGESÉGEK: Szab. Steinhüller-féle vízcsőves-gőzkazán. Szab. Steinhüller-féle gőztűlhevítő. — Economiser. Lángrostély. Szab. Dervaux-Reisert-féle víztiltó készülék. Hegesztett vaslemez-munkák.

Kovácsolt vasból készült szögcselt vashordók tömeges gyártása.
(3709/598/19)

*Szlovákiai
sósvíz*

CZUKORBETEGSÉG ELLEN
speciális gyógyital.
KÖHÖGÉST, RÉKEDSÉGET, IDULT GYOMOR ÉS
HUGYSZERVÍ BAJOKAT
GYÖKERESEN! GYÓGYÍT.

Megrendelhető a Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kiviteli R.T.-nél
BUDAPEST. TELEFON 162-84.
(B/227/650/44.)

Mindenféle
keramiai
munkára
kiválóan
alkalmas.

**Tiszta, fehéren égő
elsőrendű**

Kőedény-agyag

versenyen kívül áll minőség tekintetében, mivel vas- és homokmentes.

Tűzálló képességek SK 36—44" 78% Al₂O₃

Vereinigte

Wildstein - Neudorfer Tonwerke
EGER (Csehország).

(B/1929/456/52)

Lényeges javítás minden létező konstrukcióval szemben.

**Kehely- és
lapos-zárók**

kavics,
üledék
stb. részére.

Legújabb szerkezet.

Legnagyobb munkaképesség, tartósság.

Homokőrítő malmok.

Osztályozó-dobok.

Mindenemű szállítás-
rendezések.

**CONVEYOROK,
EMELŐGÉPEK**
szab. legmodern. szerkezetek.

Kazán elegyítési telepek
Szógrakók és emelőkészülékek hordók,
ládák és zsákok részére.

Képviseletnek és elárusítóknak magas árnegedés.

Alpine Maschinenfabrik-Gesellschaft Augsburg

vorm. Holzhäuer Maschinenfabrik-Gesellschaft.
Különleges gyár aprító- és szállító-berendezésekre.
A legkisebb berendezés és üzemeltetés.

(B/1929/456/52)